

Lidé byli vyčerpáni. Německo se hroutilo. Rusko bylo v hrozném porevolučním chaosu. První světová válka si vybírala svou daň nejen na frontách, ale i v zázemí. A některé země, mezi nimi především Češi a Slováci, se již od počátku roku připravovali na zřízení samostatného státu. Sledujme tedy nejdůležitější události roku 1918, které vedly k vyhlášení samostatnosti.

6. 1. Na shromáždění českých říšských a zemských poslanců v Praze byla přijata tříkrálová deklarace.

8. 1. Prezident USA Woodrow Wilson vyhlásil čtrnáctibodový program USA na ukončení války.

21. 1. Němečtí poslanci z českých zemí se sešli ve Vídni a schválili zde rezoluci požadující odtržení českých a moravských pohraničních území a vytvoření samosprávné provincie Deutschböhmen. Rakouská vláda jim vyhověla nejen návrhem na její zřízení, ale i rozdělením českých zemí na 11 krajů podle národnostního principu.

22. 1. Vyvrcholila lednová masová stávka, kterou pod heslem „Chceme mír, svobodu a chléb!“ zorganizovali sociální demokraté a národní socialisté.

1. 2. Začala vzpoura námořníků v Boce Kotorské, která zahájila vlnu rozkladných vojenských vzpour v habsburské monarchii. Zúčastnila se jí třetina rakousko-uherského loďstva, tj. kolem šesti tisíc námořníků.

7. 3. Čtyři dny po podepsání brestlitevského míru opustil T. G. Masaryk Rusko a přes Japonsko odjel do USA.

8. 4. V Římě začal kongres utlačovaných národů Rakousko-Uherska, který uznal právo každého národa zřídit vlastní národní stát.

13. 4. V pražském Obecním domě se konala národní přísaha představitelů kulturního a politického života, jež byla dalším manifestačním vystoupením pro samostatný československý stát.

16. 5. Slavnosti k 50. výročí položení základního kamene Národního divadla se staly manifestací práv slovanských a románských národů Rakousko-Uherska na sebeurčení.

21. 5. V Rumburku se vzbouřili příslušníci náhradního praporu 7. střeleckého pluku. Nejvýznamnější vojenská vzpoura na českém území během 1. světové války vypukla jednak z odporu k novému nasazení na frontě, jednak kvůli katastrofální situaci v zásobování. Po jejím potlačení bylo devět vůdců popraveno, 560 dalších vojáků bylo uvězněno.

24. 5. V Martině se konala tajná porada Slovenské národní strany. Zúčastnili se jí i představitelé dalších politických proudů a jejím hlavním smyslem bylo určit, jakým směrem se má v budoucnosti vydat slovenská politika. Přítomní se pod vlivem charismatického Andreje Hlinky jednoznačně vyslovili pro utvoření československého státu.

30. 5. Představitelé slovenských a krajanských organizací v USA podepsali s T. G. Masarykem tzv. Pittsburskou dohodu.

29. 6. Francouzská vláda uznala právo československého národa na samostatnost a Národní radu československou uznala jako nejvyšší orgán spravující veškeré zájmy národa a jako první základ příští vlády československé.

13. 7. V Praze byl jako vrcholná domácí instituce ustaven Národní výbor československý.

9. 8. V oficiálním prohlášení uznala britská vláda Národní radu československou za nejvyšší

orgán československých národních zájmů a dočasného zmocněnce budoucí vlády československé.

3. 9. Vláda USA uznala Národní radu československou za spojeneckou vládu de facto a československé legie za součást bojujících dohodových armád.

6. 9. Ze zástupců sociální demokracie a socialistické strany v Národním výboru československém byla utvořena Socialistická rada, která měla koordinovat postup obou stran při řešení hospodářských a sociálních otázek. Její nejvýznamnější akcí byla generální stávka 14. října 1918, krátce poté ukončila rada svou činnost.

26. 9. Jako reprezentant nového státu byla v Paříži ustavena prozatímní československá vláda.

14. 10. Socialistická rada zorganizovala v českých zemích generální stávku. Původní protest proti odvážení potravin a zboží do Rakouska mnohde přerůstal ve vyhlášení československé národní samostatnosti.

16. 10. Císař Karel I. vydal manifest Mým věrným národům rakouským, v němž sliboval přebudovat habsburskou monarchii ve federaci národních států.

18. 10. Byla vydána Washingtonská deklarace jako odpověď českého a slovenského národa císaři Karlu I.

25. 10. Karel Kramář a Václav Klofáč za Národní výbor československý, Gustav Habrman a Antonín Kalina za Český svaz poslanců, doprovázeni finančníky Jaroslavem Preissem a Karlem Svobodou, odjeli do Ženevy na jednání s Edvardem Benešem o vytvoření a podobě samostatného státu.

27. 10. Rakousko-uherský ministr zahraničí hrabě Andrassy zaslal prezidentovi USA nótu, v níž

vyslovil souhlas s jeho podmínkami kapitulace z 18. 10. Nóta byla v Praze pochopena jako kapitulace monarchie.

28. 10. V Praze byl vyhlášen samostatný československý stát.